

dovem definujočem in dokazujočem nači- nu na karakterističnih zgledih. Razvrstitev ostale tvarine v obliki nalog. Razreševanje načrtovanih nalog po raznih splošnej- ših načinih (tudi z načrtovanjem algebraj- skih izrazov). Računske naloge v naravni zvezi z drugo učno tvarino.

Pripombe.

Pismene naloge: V vseh razredih po tri šolske naloge v vsakem semestru, raz- zen tega male domače vaje od ure do ure. Na vseh stopnjah naj se intenzivno vadi računanje na pamet z uporabo rač- unskih prikrajškov. Snov za naloge naj se jemlje iz vsak- danjega življenja.

DR. DRAGAN ŠANDA:

Zgradba slovenskega šolstva.

K članku v prejšnji številki »Učit. Tov.« Zgradba slovenskega šolstva bi torej bila približno sledeča:

Vseučilišče, 3 leta. 1 letni stro- kovno-uvajalni tečaj s (strokovnim) izpi- tom koncem tečaja kot matura (naziv: kolegij, institut). — 2 razr. višja gim- nazija, 2 leti, 18. in 19. leto st. (naziv: gimnazija). — 3 razr. enotna srednja šola, končano 15. do 17. leto st. po mestih; (naziv: liceji).

Tehnika in strokovne vi- soke šole. — Strokovne srednje šole. — 3 razredna spodnja srednja šola s konč. 12. do 14. let st. po centralnih trgih namesto sedanjih mešč. šol (naziv: nor- malka).

Višja stopnja ljudskih šol. — 4. razred ljudskih šol kot pripravnica (11. leto). — 3 razr. ljudska šola. — Vsaka teh 3 stop- enj srednjih šol ima tako zaokro- ženo izobrazbo, da je mogoče iz njih na- daljevanje v višjo stopnjo in obenem pro- žen vstop v življenje trikrat tekom sred- nješolskih študij, in sicer s 14., 17. in 19. letom, dočim je sedanja delitev v spod- njo in višjo stopnjo v tem oziru občutno pomanjkljiva.

Temu ob strani:

1. Poljudno-znanstvena vseuč. preda- vanja po mestih.

2. Poljudno-znanstvene in obrtno- izobraževalne nedeljske ali večer- ne šole v vsakem večjem kraju; pouču- jejo učitelje.

3. Večerne skrajšane srednje šole po mestih za odrasle, ki srednješolske izobrazbe in nje pravic nimajo.

4. Večerne nadaljevalnice za odrasle po mestih, ki so čez dan zaposleni, splošno izobraževalnega značaja brez srednješolskih pravic.

5. Potujoči večmesečni stro- kovno-obrtni tečaji ali za gospodarske in zlasti gospodinske stroke po deželi (v centralnih trgih).

Učni redi srednjih šol s priprav- ljanim 4. ljudskošolskim razredom bi naj bili sledeči:

1. Predmeti 4. ljudskošol- skega razreda kot pripravnice na normalko, na metodični višini sed. 1. razr. spodnjih srednjih šol.

Predmeti, kakor sedaj, le na znan- stveni podlagi v primerni razdelbi ur. 10/11 leto st.

2. Normalka, t. j. enotna nižja srednja šola po centralnih trgih namesto meščanskih šol in sp. gymn.

Table with 3 columns: I. razr., II. razr., III. razr. and rows for various subjects like slovensčina, latinščina, francoščina, matematika, etc.

Opombe: 1) pregled razvoja člov. kul- ture, etnologija, elementi umet- nosti in svet. literature; 2) fakultativno.

3. Liceji (t. j. srednja stopnja sr. šol.

Table with 3 columns: I. razr., II. razr., III. razr. and rows for subjects like slovensčina, latinščina, francoščina, matematika, etc.

4. Gimnazije, t. j. zgornja stop- nja sr. šol.

Table with 4 columns: I. r., II. r., III. r., IV. r. and rows for subjects like slovensčina, latinščina, francoščina, matematika, etc.

1) ali italijanščina.

Škofu Francetu v spomin.

Nenadna smrt licejskega ravnatelja Ivana Macherja mi je potisnila v roke pero za sledeče vrstice, ki naj bodo po- polnilo nekrologu pokoj. tovarišu Fran- četu Škofu, ki ga je objavil »Učit. Tova- riš«.

Pokojni tovariš Škof France je nam- reč še kot dijak-učiteljski napravlil prav mnogo slik posebno iz živalstva za Macherjeve učne knjige »Živalstvo«, »Pri- rodopis« itd. ter označil te slike s št. S. F. 05, večkrat pa tudi s polnim pod- pisom Franc Škof 05.

S pokojnim tovarišem sem se sezna- nil l. 1906 v takozvanem risarskem te- čaju za obrtno nadaljevalne šole, kamor so nas poslale višje bivše avstrijske c. kr. šolske oblasti, in sicer iz vsakega šol- skega okraja po enega. Takrat je bil Škof nastavljen kot provizoričen učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano.

Sklenila sva kaj kmalu prav tesno po- bratimstvo. In koliko lepih popoldanskih in večernih ur sva prešetala po Tivolskih drevoredih in izprehodih, kjer sem spo- znal dobro njegovo mehko, za prirodo tako vneto srce. In poudariti smem, da sva se v premenljivih vprašanjih popolnoma zlagala, zakaj on je motril vso prirodo s svojega estetičnega stališča — kot slik- kar, a jaz pa s svojega, bolj realnega kot prirodoslovec in lovec.

In kolikokrat mi je tožil, zakaj mu ni življenjska usoda poklonila vsaj tak bogatega strica, da bi se mogel na njega nasloniti, da bi mogel obesiti na klin vso »šolmaštijo« in se popolnoma posveti svojemu višjemu poklicu — slikarstvu.

Tolažil sem ga, naj počaka, da po- stane stalen in kot tak naj zaprosi višjo šolsko oblast, ki mu bo radevolje dala vsaj dvoleten študijski dopust — a poleg tega še primerno ustanovo, ker bo ta velikodušnost le njej v prid.

Tovariš je verjel mojemu upanju — toda bolje bi bil storil, da ni. Zaprosil je v istini za dvoletni štu- dijski dopust in ga tudi dobil, toda — ci- tiram doslovno — »unter der Massgabe, dass die Supplirungskosten von ihm aus seinen Dienstbezügen bestritten werden.« (Dekret c. kr. dež. šol. sveta z dne 24. jul. 1911, št. 4962.)

In njegova plača je znašala takrat bil je nastavljen kot definitivni učitelj — voditelj pri sv. Križu nad Jesenicami — 1000 K in doklada 60 K.

Kako je pokojnik mogel živeti s to sijajno plačo — kar mu je namreč ostalo — v Pragi, ve le on sam in pa tisti gos- podje na bivšem c. kr. dežel. šol. svetu, ki so mu izstavili ta dekret, ki je pač vreden, da se ga dene v naš šolski muzej v večem spomin na nekdanje lepe »kranj- ske« šolske razmere.

Dostavljam se to-le: Pokojnik je bil rojen 9. sept. 1886 v Ljubljani, kjer je tudi dovršil l. 1905 tamosnje učiteljske.

Usposobljenostni izpit je napravil v Gorici 10. maja 1910. Služboval pa je od sept. 1905 kot pro- vizorični učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, potem od oktobra 1909 v Pirusici (Trmor- sko), prišel je na to kot provizorični učitelj-voditelj v Kranjsko goro s 15. sept. 1910 l., a l. 1911 meseca maja je dobil službo definitivnega učitelja-voditelja pri Sv. Križu nad Jesenicami.

Svetovni metež ga je potegnil v svoj vrtinec, iz njega se ni mogel rešiti do 14. aprila 1918 v kljub mnogemu prizadevanju. — kakor mi je pisal — prišel je k Sv. Kri- žu, kjer je poučeval do konca šolskega leta, — a 14. sept. 1918 je dal slovo pri- jaznemu Sv. Križu, da prevzame tako težko priporjeno službo prof. suplenta za risanje na gimnaziji v Visoki Labi na Ceskem.

Lahka Ti zemlja v bratski državi! Ivan Segar.

V spomin tovar. Ivanki Končinovi.

(† 24. X. 1918.)

Uvelo, orumenelo listje je zašumelo in zaječalo v jesenskem vetru. — To je bilo tedaj, ko si umirala... Planila sem k oknu in nema zrla v črno, viharno noč. — Dozdevalo se mi je, da me temna drevesa kličejo; saj je v njih vrhovi tulili in šumeli oni trdi, neizprosni krik smrti. Zbežala sem pod prosto nebo, hoteč si olajšati kruto bol, ki je tiščala z neko krčevitostjo moje prsi. Grom je bobnel med oblaki, bliski so švigali na nebu. In duša moja je kričala po tolažbi. Zaplakala bi s temno nočjo najtežje solze, a suho mi je bilo oko. Srce, bičano in te- peno, podoče se z neugasnim hrepene- njem za lepoto in ideali — je pozabilo sčez. V neumljenem boju življenja je bilo prisiljeno okameneti — in noče več poznati mehko.

Mlada, triindvajsetletna mladenka! Je li kdaj gorel žarek čiste sreče na tvojem obličju. Ali ti neštokrat srce ne drhti v trpki bolesti, ali ti duša ne trpi v razočar- ranju? In ti molčiš! Molčiš, ker si pono- snna! Bog ti daj tolažbe in bodrila!

Pomlad prihaja v svate. A pred me- noj je oni jesenski dan, ko smo Te poko- paval. Pred seboj gledam sobo, posejano s poznim cvetjem. In tam med belimi in rdečimi rožami — leži bela mladenka. In na njenih črnih kodrih trepeta soj molče- čih sveč! Kako so krasni ti cvetovi, kako si ljubka, blede tovarišica!

Zakaj nisem umetnica, da bi upodo- bila to kipečo, ugaslo mladost, te bujne, smrt proslavljaajoče cvetove!

Vidim Te, Ivanka, da si srečna v tem jesenskem okrasu. Dražesten usmev na Tvojem mrtvem licu mi to pripove- duje. »Kako daleč so od mene zmote in prevare, kako daleč vaše gorje!« to ho- čejo zašepetati Tvoja nema usta...

Turobno in zamolklo plove čez plan glas zvona. In deca drobna čaka tam ob vrtu, kdaj Te prinesejo iz hiše. Kaj pre- tresa v tem trenutku ta srca otroška? Ali ne odseva iz teh velikih, vedno vprašujo- čih oči tih bolešč, ali ne bereš na teh vsak dan razposajenih ličicah resnične žalosti? Nedolžnost pač ne pozna hinav- stva.

In tam nižje doli čakajo dekleta, mla- deniči. Tudi oni so danes podobni onim plahim otrokom. Zavedajo se, da si iztr- gana svetu na veke. Živeje se Te bodo spominjali nekdanj kot nas. »Pri nas je umrla, tam-le za cerkvijo je pokopana!« Tako bodo nekdanj govorile te devojke- majčice, ti momci-sivi oči!

Ali si imela v svoji samoti še katera druga bitja nego ta, da so Ti lajšala ure v Tvoji samoti? Ali Te ni največkrat pre- prosto kmetiško dekletje s svojimi dovtipi in zvonkim smehom pripravilo do vese- lja? In ali Ti ni hrepeneča fantovska pe- sem, doneč s sem poljan v tihih, čarob- nih nočeh, napolnila s čistim žarom mla- dosti zlate Tvoje duše?

Zabobneli so udarci kladiva v belo rakev — in skrita si bila našim zem- skim očem.

Bog s Teboj, mlada devojka! Svet nam bo spomin na Tebe! Saj si bila tako bliskoma iztrgana iz naše sreče, da nas Tvoja izguba dela neutolažne. Čuj, dragica! Pomlad pozvanja po dolih in gričih. Gotovo se bo ustavila tudi gori na Rakiški planoti... O, povej, ti

cvetka zala, ki vzkliješ na njenem grobu, da jo pozdravlja tovarišica iz daljine. Da se je tako živo spominja v teh solčnih dnevih, ko diha priroda v prvem času pomladi, ko prihajajo iz njenih grudi kop- neči klki po rožah in vstajenju! Potoči, prvi nežni cvet, ki boš poniknil iz še hlad- nih tal, potoči solzico, ki jo rosi za njo moja duša. Povej ji, travica zelena, ki boš kot nevestin venec pogrnala okolo nje- nega nizkega griča, naj spava sladko, presladko! In ti, ptičica drobna, ki letiš sem od juga — ustavi se na oni visoki planjavi, poišči ono samotno selo, kjer je živeła, počivaj za hipce na okencu njene- ga domovja! In še nekaj te prosim, pev- čica krilata: Poleti še tja na one zapuščene dvore, kjer vlada mir in tihota, zleti na njen križ in zažgoli ji ono pesemco, ki sva jo pred letom dni prepevali in ki si jo morda tudi ti poslušala v onem senčnem gozdu: »Pomlad že prišla bo...«

Zorka.

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zbo- ruje v nedeljo, dne 30. sušca t. l., ob 2. uri popoldne v šoli v Kozjem po sledečem vzporedu:

- 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Razgovor o načrtu preustrojitve šol- stva in narodne vzgoje. (Blagovolite na- črt vsi proučiti.) 4. Sklepanje o zvišanju članarine v smislu Fleretovega predloga. 5. Poročilo blagajničarke. 6. Volitev dele- gatov za Zvezino delegacijsko zborova- nje. 7. Slučajnosti. — K prav obilni ude- ležbi vabi za odbor — Grmovšek, t. č. preds.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj je na svojem zborovanju dne 9. sušca skle- nilo soglasno, da plača vsak član 5 K za rezervni sklad Zaveze. Sklepu so se od- zvale vse šole, razen one na Dobrni, in si- cer sledeče: Blagovna 10 K; deška okol. lj. šola v Celju 29 K; mestna deška lj. šola Olga Sirca, Kodela Henr. in Roza Knezova (M. Wudler plačal v Laškem) 25 K; Mestna dekl. ljud. šola v Celju; Fanči Pri- stovškova, Vera Levstikova, Ema Lilekova, Mira Pučeva in Beti Zupanekova 25 K; Dramlje 15 K; Frankolovo; Stukej Iv. 5 K; Strigl Ant. in Josip 10 K; Galicija 10 K; Gotovlje; Brinar Franc in Tilka 10 K; Griže 25 K; Št. Jur ob J. žel. de- ška šola 20 K; Št. Jur J. ž. deklška 30 K; Kalobne 10 K; Liboje 10 K; Ljubčna 20 K; Št. Lovrenc pod Prož. 15 K; Smart- no v Rož. d. 15 K; Nova cerkev 15 K; Št. Pavel; Schmidt 5 K; Pečar 5,20 K; Marija Pečarjeva 2 K; Št. Peter; Požar 5 K; Senica 5 K = Petrovče 20 K; Pireši- ca 10 K; Zgor. Ponikva 10 K; Svetina 5 K; Vojnik 30 K; Žalec 25 K; Polzela 32 K 50 v. Skupaj 494 K 50 v. Ta znesek je odposlala blagajničarka tovarišica Wud- lerjeva Zavezi jugoslov. učiteljsk. a dne 19. sušca 1919.

+ Učiteljsko društvo za Trst in oko- lico je imelo dne 16. februarja redni občni zbor. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je imelo društvo v 1918. letu 159 čla- nov. Tudi blagajniško poročilo je nadvse razveseljivo. V odboru so sami vrli trža- ški tovariši in tovarišice, ki visoko dvigajo pravor stanovske zavednosti! Izvnu društva je bilo le 7 tovarišev, ki pa so vsi — razen enega — pristopili letos. Ta edinec je voditelj škedenjske šole, italijanski klerikalec Križan — Crociatto. — Lanski račun pri Zavezi je ves poravnan. Zbran je tudi prostovoljni organizacijski prispevek za rezervni sklad Zaveze, na osebo po 10 K. Nabiranje je krasno uspelo — brez godrnjanja in brez očitavanja kakega »na- dlegovanja.« V četrtek po Veliki noči bo pomladansko zborovanje — kamor smo vsi povabljeni! V Trstu pravijo: Mi smo kakor vrli ljubljanski škof: »Mi pa osta- nemo, kakor smo b'li!« — Ali veste, tova- riši in tovarišice v svobodi, česa nas uči to poročilo?

Kronika.

= Dr. Korošec o ureditvi šolstva. Jugoslovanski dopisni urad poroča iz Bel- grad a z dne 26. t. m.: »Epoha« priobčuje razgovor z ministrskim podpredsednikom dr. Korošcem o ureditvi našega šolstva. Dr. Korošec je zagovarjal demokratske zahteve po temeljiti reformi našega šol- stva. Nova generacija ne sme več poznati analfabetov. Na kmetih nameravajo za dečke uvesti pouk v poljedelstvu, za dek- lince v gospodinjstvu. Vsak otrok se mo- ra seznaniti z osnovnimi pojmi higijene. Pouk v šolah se mora izpopolniti. Uvesti se mora francoščina in angleščina, da se bomo mogli naslanjati na zapad kultur- no in gospodarsko, kakor se sedaj že do- litiško. Tudi z Rusijo bomo morali iskati novih zvez. Dr. Korošec je poudarjal, da je treba tudi na polju učiteljstva temelj-